

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Tertiæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum sub qua specie virtutis contineatur? 3

urn:nbn:de:hbz:466:1-38725

riti, hoc immediatè ad charitatem pertinet : sicut & gaudere de bonis præteritis . Sed intentio operandi ad deletionem peccati præteriti , requirit specialem virtutem sub charitate .

Ad secundum dicendum , quòd pœnitentia habet quidem realiter generalem materiam, in quantum respicit omnia peccata: sed tamen sub ratione speciali , in quantum scilicet sunt emendabilia per actum hominis cooperantis Deo ad suam iustificationem .

Ad tertium dicendum , quòd quælibet virtus specialis formaliter expellit habitum vicij oppositi : sicut albedo expellit nigredinem ab eodem subiecto . Sed pœnitentia expellit omne peccatum effectiue : in quantum operatur ad destructionem peccati , prout est remissibile ex diuina gratia , homine cooperante . Vnde non sequitur, quòd sit virtus generalis .

ARTIC. III.

Vtrum virtus pœnitentiæ sit species iustitiæ ?

AD tertium sic proceditur . Videtur, quòd virtus pœnitentiæ non sit species iustitiæ . Iustitia enim non est virtus theologica, sed moralis, vt in secunda parte patet * . Pœnitentia autem videtur esse virtus theologica, quia habet Deum pro obiecto : satisfacit enim Deo, cui etiam reconciliat peccatorem . Ergo videtur, quòd pœnitentia non sit species iustitiæ .

¶ 2 Præterea, Iustitia cum sit virtus moralis, consistit in medio . Sed pœnitentia non consistit in medio, sed in quodam excessu : secundum illud Hier. 6 . Luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum . Ergo pœnitentia non est species iustitiæ .

¶ 3 Præterea, Duæ sunt species iustitiæ (vt dicitur in 5. ethicor. *) scilicet distributiua & commutatiua . Sed sub neutra videtur pœnitentia contineri . Ergo videtur, quòd pœnitentia non sit species iustitiæ .

¶ 4 Præterea, Super illud Lucæ 6. Beati qui nunc

Li 4 Actis

522

Inf. a. 4.
cor. 4.
dis. 14. 9.
1. a. 1. 9.
4. ad 4. et
9 5. per
tot. d.
15. q. 1. a
1. q. 3. ad
4.
* 1. 2. q.
62. ar. 2.
6. 3.

c. 4. 10. 5.

gl.ord.ib. fletis, dicit glos. * Ecce prudentia, qua ostenditur quam hæc terrena sint misera, & quam beata cælestia. Sed flere est actus pœnitentiæ. Ergo pœnitentiæ magis est species prudentiæ, quam iustitiæ.

c. 8. à me. to. 4. SED contra est, quod August * dicit in lib. de pœnitentiæ, Pœnitentiæ est quadam dolentis vindicta, semper puniens in se quod dolet commississe. Sed vindictam facere pertinet ad iustitiam: unde Tul-

lib. 2. de Inuētio. fol. 4. an. iustitiæ. lius † in sua Rhetor. ponit vindictam vnā speciem iustitiæ. Ergo videtur, quod pœnitentiæ sit species iustitiæ.

fin. * a præc. RESPONDEO dicendum, quod (sicut supra dictum est *) pœnitentiæ non habet quod sit virtus specialis ex hoc solo quod dolet de malo perpetrato (ad hoc enim sufficeret charitas): sed ex eo quod pœnitens dolet de peccato commisso, in quantum est offensa Dei, cum emendationis proposito.

Emendatio autem offensæ contra aliquem commissæ, non fit per solam cessationem offensæ, sed exigitur vterius quadam recompensatio, quæ habet locum in offensis in alterum commissis, sicut & retributio: nisi quod recompensatio est ex parte eius qui offendit (vt pote cum satisfacit), retributio autem est ex parte eius, in quem est offensa commissa. Vtrumque autem ad materiam iustitiæ pertinet: quia verumque est commutatio quadam.

s. 6. to. 5. Unde manifestum est, quod pœnitentiæ secundum quod est virtus, est pars iustitiæ. Sciendum tamen est, quod secundum Philosophum * in 5. Ethicor. dupliciter dicitur iustum, scilicet simpliciter & secundum quid. Simpliciter quidem iustum, est inter æquales, eo quod iustitia est æqualitas quadam: quod ipse vocat iustum politicum vel ciuile, eo quod omnes ciues æquales sunt, quantum ad hoc quod immediate sunt sub principe, sicut liberi existentes. Iustum autem secundum quid dicitur, quod est inter illos, quorum vnus est sub potestate alterius: sicut seruus sub domino, filius sub patre, vxor sub viro.

Et

Et tale iustum consideratur in pœnitentia. Vnde pœnitens recurrit ad Deum cum emendationis proposito, sicut seruus ad dominum, secundum illud Psalm. 122. Sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum, ita oculi nostri ad dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri. Et sicut filius ad patrem, secundum illud Luc. 15. Pater peccaui in calum & coram te. Et sicut vxor ad virum, secundum illud Hierem. 3. Fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me, dicit Dominus.

Ad primum ergo dicendum, quod (sicut in 5. ethic. dicitur *) iustitia est virtus ad alterum. Ille autem, ad quem est iustitia, non dicitur esse materia iustitiæ, sed magis res quæ distribuuntur, vel commutantur. Vnde & materia pœnitentiæ non est Deus, sed actus humani, quibus Deus offenditur vel placatur: sed Deus se habet, sicut ille, ad quem est iustitia. Ex quo patet, quod pœnitentia non est virtus theologica, quia non habet Deum pro obiecto, vel materia.

*li. 5. c. 1.
non loqe
à fi. 10. 5.*

Ad secundum dicendum, quod medium iustitiæ est æqualitas, quæ constituitur inter illos, inter quos est iustitia, vt dicitur in 5. ethic. * In quibusdam autem non potest perfecta æqualitas constitui, propter alterius excellentiam: sicut inter patrem & filium, inter Deum, & hominem, vt Philof. * dicit in 8. ethic. Vnde in talibus ille qui est deficiens, debet facere, quicquid potest. Nec tamen hoc erit sufficiens simpliciter, sed solum secundum acceptationem superioris. Et hoc significatur per excessum, qui attribuitur pœnitentiæ.

*li. 5. c. 1.
c. 2. 10.
5.
li. 8. c. 11
sim. 10. 5*

Ad tertium dicendum, quod sicut est commutatio quædam in beneficijs, (cum scilicet aliquis pro beneficio recepto gratiam rependit) ita etiam est commutatio in offensis, cum aliquis pro offensa in alterum commissa, vel inuitus punitur, quod pertinet ad vindicatiuam iustitiam: vel voluntarie recompensat emendam, quod pertinet ad pœnitentiam,

tiam, quæ respicit personam peccatoris, sicut iustitia vindicativa personam iudicis. Vnde manifestum est, quod utraque sub iustitia commutativa continetur.

Ad quartum dicendum, quod pœnitentia licet sit directe species iustitiæ, comprehendit tamen quodammodo ea quæ pertinent ad omnes virtutes. In quantum enim est iustitia quædam hominis ad Deum, oportet quod participet ea quæ sunt virtutum theologiarum, quæ habent Deum pro objecto. Vnde pœnitentia est cum fide passionis Christi, per quam iustificamur à peccatis: & cum spe veniæ, & cum odio vitiorum: quod pertinet ad charitatem. In quantum verò est virtus moralis, participat aliquid prudentiæ, quæ est directiva omnium moralium virtutum. Sed ex ipsa ratione iustitiæ non solum habet id quod iustitiæ est, sed etiam ea quæ sunt temperantiæ & fortitudinis, in quantum scilicet, ea quæ delectationem causant, ad temperantiam pertinentem, vel terrorem incutiunt, quem fortitudo moderatur, in communionem iustitiæ veniunt. Et secundum hoc ad iustitiam pertinet, & abstinere à delectabilibus, quod pertinet ad temperantiam: & sustinere dura, quod pertinet ad fortitudinem.

ARTIC. IV.

Utrum voluntas sit propriè subiectum pœnitentiæ?

523

4. d. 14. q.

2. a. 3. q.

1. per 10.

¶ 9. 4.

507.

in lib. de

vera, &

fal pœn.

c. 8. à me.

tom. 4.

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod subiectum pœnitentiæ non sit propriè voluntas. Pœnitentia enim est tristitiæ species. Sed tristitia est in concupiscibili, sicut & gaudium. Ergo pœnitentia est in concupiscibili.

¶ 2. Præterea, Pœnitentia est vindicta quædam, sicut August. dicit * in lib. de pœniten. Sed vindicta videtur ad irascibilem pertinere: quia ira est appetitus vindictæ. Ergo videtur, quod pœnitentia sit in irascibili.

¶ 3. Præ